

Eläketurva- keskus

Tiedonantoja

No 4 1964

SISÄLLYS

	Sivu
Yksimielisesti eteenpäin	1
Työeläkelakien muuttamista koskeva esitys	3
Vakuu tusoikeuden päätöksistä	5
Työkyvyttömyysasiain neuvottelukunnan toiminnasta	8
Eurooppalainen sosiaaliturvakoodi	9
Tulkintoja	12
Mielipidetutkimuksen tuloksia; eräitä asennemittauksia	14
Ennakkotietoja työeläkkeensaajista 30. 9. 1964	19
Ennakkotietoja toimeenpannuista TEL-eläkejärjestelyistä	20
Muualla tutkittua	21
ETK:n horisontista	23
Uusia yleiskirjeitä	26
Kortfattade sammandrag ur artiklarna	27

YKSIMIELISESTI ETEENPÄIN

Työeläkejärjestelmämme on ollut voimassa vajaat kaksi ja puoli vuotta. Kovin lyhyeksi säädetyn valmisteluajan jälkeen järjestelmän oli aloitettava toimintansa monessa suhteessa puutteellisena ja huomattava osa järjestelmän perusmenetelmien suunnittelusta oli suoritettava samanaikaisesti kun jo oli ryhdyttävä toimeenpanon alulle saamiseksi tarvittavan aineiston kokoamiseen ja selvittämiseen. Kun tämän lisäksi jo alussa oli huolehdittava sellaisistakin täytäntöönpanotoimista kuin eläkkeiden myöntämisistä, kysymyksessä oli valtava työ, jonka suorittaminen on vaatinut melkoisia voimanponnistuksia ja jossa asioiden sekaantumisen vaara on ollut huomattava. Työn onnistumiseen on ilmeisesti aivan ratkaisevasti vaikuttanut järjestelmän sisällä vallinnut yhteenkuuluvaisuuden henki. Tämä ei koske ainoastaan varsinaisia toimeenpa-

noelimiä, eläkelaitoksia ja Eläketurvakeskusta. Myös työnantajat ja työntekijät ovat osoittaneet solidaarisuutta työeläkejärjestelmää kohtaan ja työmarkkinajärjestöt ovat alusta alkaen aktiivisesti ja rakentavassa mielessä osallistuneet järjestelmän luomiseen ja kehittämiseen. Ulkopuoliset ovatkin panneet merkille, kuinka vähän järjestelmäämme on moitittu yleisön taholta. Varmasti olisi ollut yhtä ja toista huomautettavaa, mutta yleisön suhtautuminen on kuitenkin ollut hyvin myönteinen. Ehkä syynä on juuri ollut se sympatia, jota tunnetaan näin yhteisvastuullisessa hengessä syntyneenä ja kehitettyä järjestelmää kohtaan.

Kauniin esimerkin tämän solidaarisuuden antamista tuloksista muodostavat eduskunnassa äskettäin hyväksytyt työeläkelakien muutokset. Niiden valmisteluun osallistuivat paitsi järjestelmän piirissä toimivat asiantuntijat myös työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen edustajat ja ennen muutosehdotuksen jättämistä ministeriölle työmarkkinajärjestöt vielä keskinäisessä neuvottelussa sopivat sen yksimielisestä kannattamisesta. Näin voitiin ehdottaa muutoksia sellaisiinkin lainkohtiin, joita tuskin oltaisiin uskallettu kosketella, jos erimielisyyttä olisi esiintynyt.

Järjestelmässämme on vielä paljon parantamisen varaa. Eihän mikään sosiaaliturvajärjestelmä koskaan ole niin valmis, ettei sitä jossakin suhteessa voitaisi kehittää. Voidaan kuitenkin katsoa tulevaisuutta luottavaisin mielin. Siihen antavat aiheen koko järjestelmän olemassaolon aikana koettu solidaarisuus ja yksimielisyys.

TYÖELÄKELAKIEN MUUTTAMISTA KOSKEVA ESITYS

Eläketurvakeskus jätti viime lokakuussa sosiaaliministeriölle TEL:n ja LEL:n muuttamista koskevan ehdotuksen, johon perustuva hallituksen esitys on tätä kirjoitettaessa parhaillaan eduskunnassa käsiteltävänä (1964 vuoden valtiopäivät N:o 153).

Esityksen pääpaino on muutoksissa, jotka tähtäävät vanhimpien ikäluokkien eläkkeiden korottamiseen. Työeläkelakeja annettaessa pidettiin tarpeellisena ottaa niihin erityisiä ylikompensaatiota koskevia säännöksiä. TEL:ssa säädettiin, että eläkkeeseen oikeuttavana luetaan työntekijän hyväksi myös puolet hänen palvelusajastaan ennen lain voimaantuloa edellyttäen, että työsuhde oli voimassa lain antamispäivänä. LEL:ssa taas säädettiin, että eläkkeen karttumisprosenttiin lisätään 1/10 jokaista vuotta kohden, jolla työntekijän ikä lain voimaan tullessa ylittää 54 vuotta. Käytännössä ylikompensatio on kuitenkin osoittautunut riittämättömäksi, tilastotietojen mukaan TEL:n vanhuuseläkkeet ovat keskimäärin olleet 93,95 mk kuukaudessa ja LEL:n vanhuuseläkkeet 12,42 mk kuukaudessa.

Vanhimpiin ikäluokkiin kuuluvien työntekijäin eläketurvan tehostamiseksi esitetään nyt erityisiä prosenttikorotuksia eläkkeiden siihen osaan, joka perustuu lakien voimaantulon jälkeen tapahtuneeseen palvelukseen. Nuorin ikäluokka, joka pääsisi näistä korotuksista osalliseksi, olisi vuonna 1916 syntyneet ja korotus suurenisi vanhimpiin ikäluokkiin siirryttäessä. TEL:ssa vuonna 1916 syntyneiden eläkkeen korotusprosentti olisi 3 ja vanhimman ikäluokan eli 1897 syntyneiden 470 %. LEL:ssa, jossa korotusprosentit kokonaan korvaisivat aikaisemmin säädetyn ylikompensaation, vastaavat luvut olisivat 5 ja 800 %.

On vaikeata yleispätevästi sanoa missä määrin esitetyt korotukset tulisivat vaikuttamaan eläkkeitä suurentavasti. TEL:ssa korotuksen suhteellinen osuus riippuu mm. siitä, kuinka paljon työntekijä on saanut lukea hyväkseen palvelusaikaa ennen lain voimaantuloa. Jos oletetaan, että työntekijä on syntynyt 1.7.1902 ja että hän on aloittanut työsuhteensa täyttäessään 40 vuot-

ta ja pysynyt siinä 65-vuotiaaksi saakka, olisi hänen eläkkeensä nykyisen TEL:n mukaan 15 % loppupalkasta ja muutosesityksen mukaan n. puolta suurempi eli 22,4 % loppupalkasta. Jos sama työntekijä on aloittanut työsuhteensa 54-vuotiaana, olisi hänen vanhuuseläkkeensä nykyisen TEL:n mukaan 8 % ja muutosesityksen mukaan 15,4 % loppupalkasta. LEL:ssä korotusten suhteellinen vaikutus eläkkeisiin olisi yleensä suurempi, mikä onkin tarkoituksenmukaista ottaen huomioon TEL:n ja LEL:n nykyisten vanhuuseläkkeiden keskinäisen suhteen.

Esitykseen sisältyvä toinen merkittävä muutos tarkoittaa TEL:n 1 §:ssä säädetyn kuuden kuukauden odotusajan lyhentämistä neljäksi kuukaudeksi. Vaikka voidaan katsoa LEL:n täyttävän lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläketurvan tarpeen tärkeimmillä työaloilla, on kuitenkin huomattava määrä työntekijöitä, jotka tähän asti ovat jääneet kummankin lain soveltamispiirin ulkopuolelle, eikä tilannetta voida helpottaa yksistään liittämällä uusia työaloja LEL:n piiriin. TEL:n odotusajan lyhentäminen merkitsee lisärasitusta järjestelmän hoidon kannalta, minkä vuoksi tässä vaiheessa ei ole harkittu aiheelliseksi esittää neljää kuukautta lyhyempää odotusaikaa. Lienee syytä vielä todeta, ettei odotusajan lyhentäminen vaikuttaisi TEL:n ja LEL:n väliseen rajanvetoon, joka pysyisi entisenään.

Edellä mainitut muutosehdotukset ovat antaneet aiheen myös eräiden muiden muutosten ehdottamiseen. Niistä huomattavin on TEL 1 §:ssä säädetyn 55 vuoden ikärajoituksen poistamista koskeva esitys. Tämä ikärajoitushan alkujaan perustui siihen, että työntekijä, joka vasta 55 vuoden iän täytettyään ensimmäisen kerran tulisi TEL:ssä tarkoitettuun työsuhteeseen, ehtisi ennen eläkeikää ansaita niin pienen eläkkeen, ettei sillä olisi käytännöllistä merkitystä. Kun nyt vanhimpien ikäluokkien eläkkeitä esitetään korotettaviksi, ei ole enää riittävää aihetta soveltaa tällaista rajoitusta. Samalla kun tämä rajoitussäännös poistettaisiin TEL 1 §:n 1 momentin 1 kohdasta, kumottaisiin myös saman pykälän 2 ja 3 momentti kokonaan.

Vanhimpien ikäluokkien eläkkeiden korottamisesta seuraisi myös, että olisi tarpeetonta enää säilyttää TEL 5 §:n 2 momentin viimeisessä lauseessa ole-

va säännös, jonka mukaan työntekijä jatkaessaan työsuhdettaan vielä täytettyään eläkeiän on joka tapauksessa oikeutettu saamaan eläkettä 1/12 % palkasta jokaiselta lykkäytymisajan kuukaudelta. Tämä säännös on sen vuoksi esitetty kumottavaksi.

TEL 1 §:ssä säädetyn odotusajan lyhentämisen seurauksena esitetään vielä vastaavien muutosten tekemistä TEL 4 §:n 4 momentissa ja 6 §:n 1 momentissa säädettyihin aikamääriin.

Muutokset on esitetty tulemaan voimaan ensi vuoden alusta lukien. Koska tavoite jäisi osittain saavuttamatta, jollei vanhimmille ikäluokille esitettyjä korotuksia koskeville säännöksille annettaisi taannehtivaa vaikutusta, on esitetty, että näitä säännöksiä sovellettaisiin muutoksen voimaantulosta lukien myös jo aikaisemmin myönnettyihin eläkkeisiin ja syntyneisiin vapaakirjoihin. Sitä vastoin säännökset, jotka koskevat odotusajan lyhentämistä ja 55 vuoden ikärajoituksen poistamista tulisivat sovellettaviksi vain muutoksen voimaan tullessa tai sen jälkeen voimassa oleviin työsuhteisiin.

Todettakoon vielä, että vaikka muutosesityksen hyväksyminen tulisi merkitsemään parannuksia nykyiseen eläketurvaan ja siten myös lisäystä järjestelmän kustannuksiin, on arvioitu voitavan rahoittaa ne korottamatta sen johdosta välittömästi vakuutusmaksuja lähivuosina.

HS

VAKUUTUSOIKEUDEN PÄÄTÖKSISTÄ

Vakuutusosoikeudelle on tämän vuoden marraskuun loppuun mennessä saapunut 129 työeläkeasiaa koskevaa valitusta, joista on annettu päätös 50 asiassa. Seuraavat viimeksi Eläketurvakeskuksen tietoon tulleista ratkaisuista kaipaavat lähempää selostusta.

N:o 7300/63/1057: Eläkelaitos oli TEL 4 §:n 3 momentin ja työntekijäin elä-

kevakuutuksen yleisten vakuutusehtojen nojalla hylännyt hakijan työkyvyttömyyseläkehakemuksen, koska hänelle ei ollut myönnetty kansaneläkettä. Eläkelautakunta, jolta hän oli hakenut muutosta, oli 29.10.1963 antamassaan päätöksessä katsonut, ettei valittaja ollut kykenemätön huolehtimaan itsensä voimiaan ja kykyjään vastaavalla työllä, ja hylännyt valituksen. Vakuutusosoikeus, jonne eläkkeenhakija edelleen valitti, totesi päätöksessään, että hakijan sairaus oli alkanut ja aiheuttanut työkyvyttömyyden helmikuussa 1963. Katsottuaan, ettei eläkelautakunnan olisi pitänyt mainitsemallaan perusteella hylätä valitusta, vakuutusosoikeus palautti asian eläkelaitoksen käsiteltäväksi.

Kysymyksessä oleva päätös sisältää vakuutusosoikeuden kannanoton mm. siihen, millä tavalla on tulkittava TEL 4 §:n 3 momenttia, sellaisena kuin tämä lainkohta on ennen 3.12.1963 voimaantullutta lainmuutosta. Säännöksen sanamuodosta ei käy riidattomasti selville, onko kansaneläkkeen saamista pidettävä TEL:n mukaisen työkyvyttömyyseläkkeen ehdottomana edellytyksenä. Eläkelaitokset omaksuivat Eläketurvakeskuksen suosituksen mukaisesti yleisesti sen tulkinnan, ettei eläkettä voitu myöntää, jos hakija ei saanut kansaneläkettä. Tämä käsityskanta ilmeni myös työntekijäin eläkevakuutuksen yleisistä vakuutusehdoista, joiden mukaan työkyvyttömyyseläkkeen suorittaminen alkaa, jollei toisin ole sovittu, siitä ajankohdasta, mistä lukien vakuutetulle on myönnetty sairauden, vian tai vamman perusteella kansaneläke.

Käsiteltävänä olevassa asiassa on eläkelautakunnan päätös annettu 29.10.1963. Näin ollen on siinä noudatettu aikaisemmin voimassa ollutta lakia. Vakuutusosoikeus on päätöksessään katsonut, ettei eläkelautakunnan olisi pitänyt hylätä valitusta. Tämä merkitsee sitä, että eläkkeenhakijalle olisi voitu myöntää työkyvyttömyyseläke sen estämättä, ettei hän ole saanut kansaneläkettä. Vakuutusosoikeuden päätöksessään omaksuman kannan mukaan työntekijällä on siten kansaneläkkeen saamisesta riippumaton oikeus TEL:n mukaiseen työkyvyttömyyseläkkeeseen työkyvyttömyyden alkamisesta lukien myös silloin kun työkyvyttömyystapahtuma on sattunut ennen lainmuutoksen voimaantuloa. Mainittakoon, että eläkelautakunta on jo pitemmän aikaa noudattanut tätä

tulkintaa. Koska kysymystä TEL 4 §:n 3 momentin tulkinnasta on selostettu yksityiskohtaisesti tiedonannoissa n:o 2/64, tyydytään tässä vain viittaamaan asiaa koskevaan kirjoitukseen.

N:o 5925/63/1060: Eläkkeenhakija oli ollut 2.10.1958 - 31.12.1962 erään päivälehtien jakelukeskuksen palveluksessa. Hakijan palkka tästä toimesta oli viimeksi ollut 101 markkaa kuukaudessa ja työaika hänen oman ilmoituksensa mukaan 3 tuntia päivässä. Työnantaja oli katsonut hakijan tehtävän olleen siinä määrin selvästi sivutoimi, ettei työsuhde missään tapauksessa kuulunut TEL:n piiriin. Eläkelaitos oli hylännyt hakijan työkyvyttömyyseläkehakemuksen, koska hänen ei voitu katsoa työsuhteensa perusteella saaneen pääasialliseen toimeentuloonsa riittävää ansiota. Hakijan valituksen johdosta antamassaan päätöksessä eläkelautakunta totesi, ettei hänellä ollut ollut mainitusta työstä saamiensa ansiotulojen lisäksi muita tuloja. Ottaen huomioon myös hakijan puolison tulot eläkelautakunta katsoi, että tämä oli saanut työsuhteensa perusteella pääasialliseen toimeentuloonsa riittävän ansion, ja palautti asian eläkelaitokselle eläkkeen maksamista varten. Vakuutusoikeus, johon eläkelaitos valitti, kumosi eläkelaitoksen mainitsemien perustein eläkelautakunnan päätöksen ja vapautti eläkelaitoksen suorittamasta eläkettä.

Edellä selostettu tapaus koskee TEL 1 §:n 1 momentin 2 kohdan tulkintaa. Eläketurvakeskuksen käsityksen mukaan, jota on tarkemmin perusteltu mm. tiedonannoissa n:o 1/62, on mainittua lainkohtaa sovellettaessa kiinnitettävä huomiota työsuhteen luonteeseen. Tämän kannan mukaisesti, jonka myös eläkelaitokset ovat omaksuneet, työntekijä kuuluu TEL:n soveltamispiiriin, jos hänen työsuhteensa on luonteeltaan sellainen, että se on tarkoitettu antamaan työntekijälle pääasialliseen toimeentuloon riittävän ansion. Eläkelautakunta sitä vastoin on kysymyksessä olevassa samoin kuin eräissä muissa ratkaisuisaan kiinnittänyt huomiota siihen, onko työntekijä todella saanut työsuhteensa perusteella ansion, joka riittää hänen pääasialliseen toimeentuloonsa. Tästä on selostetussa tapauksessa ilmauksena se, että eläkelautakunta on päätöksensä perusteluissa nimenomaan maininnut hakijan muut tulot ja hänen omaistensa ansiot.

Vakuutusosoikeuden päätöksessä ei ole tarkemmin perusteltu, minkä vuoksi se on päätynt esitettyyn lopputulokseen. Voitaneen todeta, ettei ratkaisu ole ristiriidassa ainakaan edellä esitetyn eläkelaitosten noudattaman tulkinnan kanssa.

SP

TYÖKYVYTTÖMYYSASIAIN NEUVOTTELUKUNNAN TOIMINNASTA

Työkyvyttömyysasian neuvottelukunta on tänä vuonna 26 kokouksessaan käsitellyt 48 asiaa, joista mainittakoon seuraava:

Vuonna 1905 syntynyt eläkkeenhakija oli ansainnut kahdessa LEL:n alaisessa työsuhteessa 1.7.1962 ja 4.1.1964 välisenä aikana 10 453 markkaa. Tämän jälkeen hän oli ollut vielä helmi- ja huhtikuussa 1964 kahdessa LEL-työsuhteessa, joiden perusteella hänelle oli rekisteröity ansioita 443 markkaa, kunnes hän 30.4.1964 oli hengenahdistuksen vuoksi joutunut lopettamaan työnteon kokonaan. Ensiksi mainituissa työsuhteissa ollessaan hakija oli toiminut vartijan ja lämmittäjän tehtävissä rakennustyömaalla, jossa hänen vävynsä oli ollut rakennusmestarina. Hakijan kertoman mukaan työ oli ollut helppoa, sillä hänen ei ollut tarvinnut muuta kuin kävellä silloin kuin itse oli halunnut ja välillä tarkastaa, että öljylämmitys oli säädetty oikein. Hakijaa hoitanut lääkäri oli eläkelaitoksen tiedusteluun vastannut kirjoittaneensa 8.12.1961 lääkärintodistuksen, jossa hän oli ilmoittanut hakijan olevan pysyvästi työkyvytön loppuikänsä. Koska hakijalle oli vuoden 1962 alusta myönnetty keuhkolaajentuman vuoksi kansaneläke, lääkäri katsoi, ettei asia vaatinut enää uutta selvitystä.

Asiasta keskustellessaan neuvottelukunta totesi eläkkeenhakijalle LEL:n alaisissa työsuhteissa maksettuja palkkoja tosin voitavan pitää osoituksena siitä, että hakija on kyennyt hänelle soveltuvalla työllä ansaitsemaan toimeentulonsa ainakin tammikuuhun 1964 saakka. Koska kuitenkin asiassa

esitetyt muut selvitykset huomioon ottaen oli ilmeistä, että hänen työskentelynsä oli ollut mahdollista vain sukulaisuussuhteesta johtuvan erityisen olosuhteen vuoksi, ja kun asiakirjoista saatujen tietojen mukaan hakijan terveydentilassa ei ollut tapahtunut muutosta parempaan, neuvottelukunta katsoi, ettei eläkehakemuksen perusteeksi esitettyä työskentelyä voitu pitää osoituksena työkyvyn palautumisesta. Tämän vuoksi ja kun hakija oli saanut kansaneläkettä eläkehakemuksessa ilmoitetun sairauden perusteella 1.1.1962 alkaen, oli hänen työsuhteisiinsa neuvottelukunnan käsityksen mukaan sovellettava LEL 5 §:n 3 momentin rajoitussäännöstä ja eläkehakemus näin ollen hylättävä.

SP

EUROOPPALAINEN SOSIAALITURVAKOODI

Euroopan neuvosto on huhtikuun 16 päivänä 1964 asettanut jäsenmaidensa alikirjoitettavaksi sosiaaliturvaa koskevan asiakirjan, eurooppalaisen koodin. Koodi määrittelee joukon sosiaaliturvaa koskevia normeja, joita jäsenmaat voivat sitoutua noudattamaan omissa sosiaaliturvajärjestelmissään. Euroopan neuvosto laati eurooppalaisen sosiaaliturvakoodin Kansainvälisen työjärjestön (ILO) vuoden 1952 sosiaaliturvan vähimmäistasoa koskevan sopimuksen pohjalta, jossa sosiaalisille etuuksille on määrätty miniminormit.

Euroopan neuvosto pyrkii koodin avulla sosiaaliturvan asteettaiseen laajentamiseen jäsenmaissaan ja samalla yhdenmukaistamaan sosiaalisia etuuksia niiden piirissä. Tämän oletetaan myös lisäävän työvoiman liikkuvuutta jäsenmaiden kesken.

Koodi käsittää yhdenmukaisesti ILO:n sopimuksen kanssa seuraavat yhdeksän sosiaaliturvan alaa: lääkintähuolto, sairaus, työttömyys, vanhuus, työtaturmat ja ammattitaudit, perhe, äitiys, työkyvyttömyys sekä jälkeenjääneet. Voidakseen ratifioida koodin on kysymyksessä olevan maan sitoudutta-

va noudattamaan vähintään kuuden edellä mainitun sosiaaliturvan alan normeja. Lääkintähuoltoa koskevien normien soveltaminen otetaan kuitenkin huomioon kahtena ja vanhuutta koskevien kolmena sosiaaliturvan alana koodia ratifioitaessa. ILO:n vähimmäistasoa koskevan sopimuksen ratifiointi edellyttää vain vähintään kolmen sosiaaliturvan alan normien käytäntöön ottamista.

ILO:n sopimus varaa lähinnä kehittyville maille mahdollisuuden väliaikaisesti alittaa säädetyt miniminormit. Eurooppalaiseen sosiaaliturvakoodiin ei sisälly vastaavaa mahdollisuutta. Sen sijaan voivat Euroopan neuvoston jäsenmaat sitoutua noudattamaan korkeampia normeja kuin koodin määrittelemät. Tämä tapahtuu ns. protokollan ratifiointilla, jolloin kysymyksessä olevan maan on otettava käytäntöön vähintään kahdeksaa sosiaaliturvan alaa koskevat etuudet.

Taulukosta käy ilmi koodin ja protokollan edellyttämät jatkuvien sosiaaliturvatuksien vähimmäismäärät, joihin sisältyvät "tyypilliselle edunsaajaperheelle" suoritettavat perhevastukset. Nämä ilmoitetaan prosentteina kokonaispalkan ja saman suuruiselle perheelle suoritettavien perhevastusten summasta.

Sosiaaliturvan ala	"Tyypillinen edunsaajaperhe"	Eläke tai päiväraha prosenttia ansiosta 1)	
		Koodi	Protokolla
Sairaus	Mies, vaimo ja 2 lasta	45	50
Työttömyys	Mies, vaimo ja 2 lasta	45	50
Vanhuus	Mies ja eläkeiässä oleva vaimo	40	45
Työtapaturma:			
Työkyvyttömyys	Mies, vaimo ja 2 lasta	50	50
Ansiokyvyn täydellinen menetys	Mies, vaimo ja 2 lasta	50	50 2)
Jälkeenjääneet	Leski ja 2 lasta	40	45
Äitiys	Nainen	45	50
Työkyvyttömyys	Mies, vaimo ja 2 lasta	40	50
Jälkeenjääneet	Leski ja 2 lasta	40	45

1) Perhevastukset mukaan luettuina

2) 66 %, jos jatkuvasti tarvitsee toisen henkilön apua

Eurooppalainen sosiaaliturvakoodi käsittää kaikki eri alojen työntekijät ja on täten henkilöpiiriltään laajempi kuin ILO:n sopimus, joka sulkee piiristään eräitä työntekijäryhmiä (kalastajat ja merimiehet).

Koodissa määrätään sosiaaliturvan hallinnosta siten, että mikäli hallintoa ei ole annettu toiminnastaan lainsäädäntöelimille vastuussa olevan ministeriön tehtäväksi, tulee koodin turvaamien henkilöiden osallistua siihen. Lakimääräisesti voidaan kussakin maassa päättää työnantajien ja julkisten viranomaisten osallistumisesta hallintoon.

Vuoden 1963 lopussa oli ILO:n sosiaaliturvan vähimmäistasoa koskevan sopimuksen ratifioinut vasta 15 maata. Seuraavasta ilmenee, mitkä Euroopan neuvostoon kuuluvat maat ratifioivat eurooppalaisen koodin viime keväänä:

<u>Koodin ja protokollan ratifioineet maat:</u>	<u>Koodin ratifioineet maat:</u>	<u>Maat, jotka eivät vielä ratifioineet koodia:</u>
Italia	Belgia	Alankomaat
Luxemburg	Turkki	Englanti
Norja		Irlanti
Ruotsi		Islanti
Saksan Liittotasavalta		Itävalta
Tanska		Kreikka
		Kypros
		Ranska

Koodin määrittelemät etuudet astuvat jäsenmaiden osalta voimaan vuoden kulluttua sen ratifioinnista. Myös muilla kuin jäsenmailla on Euroopan neuvoston ministerikomitean kutsusta mahdollisuus ratifioida eurooppalainen sosiaaliturvakoodi.

Eurooppalaista sosiaaliturvakoodia käsittelevät artikkelit on julkaistu International Labour Review n:ossa 3/1964 ja Bulletin of the International Social Security Association n:ossa 3-4/1964.

TULKINTOJA

Eläkeiän täyttäminen ennen lainmuutoksen voimaantuloa

Eläketurvakeskuksen tulkintaryhmä on antanut lausuntonsa eräistä kysymyksistä, jotka liittyvät eduskunnassa parhaillaan käsiteltävänä olevan lainmuutoksen voimaantuloon. Jos työntekijä on TEL:ssa säädetyn 55 vuoden ikärajoituksen johdosta jäänyt lain soveltamispiirin ulkopuolelle ja jos hän on täyttänyt 65 vuotta ennen kuin uusi laki, jolla mainittu ikärajoitus poistetaan, on tullut voimaan, kysytään, vaikuttaako uusi laki hänen eläketurvaansa. Tulkintaryhmä toteaa, että jos työsuhde on päätynyt ennen uuden lain voimaantuloa, seuraa lain voimaantulosäännöksestä, ettei ikärajoituksen poistamisella ole vaikutusta ko. työsuhteeseen. Jos taas työsuhde jatkuu vielä uuden lain voimaan tullessa, on todettava, että se tapahtuma, joka muodostaisi eläketapahtuman, eli eläkeiän täyttäminen on sattunut ennen uuden lain voimaantuloa eikä se niin ollen tässä tapauksessa perusta oikeutta eläkkeeseen.

Odotusajan laskeminen, kun työntekijä ikärajoituksen muutoksen johdosta tulee TEL:n piiriin

Tulkintaryhmä on myös antanut lausuntonsa siitä, miten TEL 1 §:ssä tarkoitettu odotusaika on laskettava, kun työntekijä aikaisemmin on jäänyt TEL:n piirin ulkopuolelle 55 vuoden ikärajoituksen takia, mutta tulee oikeutetuksi eläketurvaan rajoituksen poistaneen lainmuutoksen johdosta. Tällaisessa tapauksessa odotusaika on laskettava siitä hetkestä, josta lukien työsuhde on yhdenjaksoisesti jatkunut, vaikka ko. työsuhde ei silloin vielä olisi voinut kuuluakaan TEL:n piiriin. Jos siis työsuhde on jatkunut odotusajan jo ennen lainmuutosta, tulee se välittömästi TEL:n piiriin, kun esteenä ollut ikärajoitus on poistettu.

Työsuhteen jatkuminen yrityksen omistajan tai haltijan vaihtuessa; irtisanomisen vaikutus, odotusajan laskeminen, eläketurvan kustantaminen

Tulkintaryhmä on jo aikaisemmin antanut lausunnon, joka koskee työsuhteen jatkumista työnantajan vaihtuessa (lausunto n:o 25/23.11.1962). Sen jälkeen on 3.12.1963 voimaan tulleella lailla TEL 2 §:n 1 momenttiin sisällytetty säännös, jonka mukaan työsuhteen älköön katsottako keskeytyneen yrityksen omistajan tai haltijan vaihtumisen johdosta. Antamassaan uudessa lausunnossa tulkintaryhmä toteaa, että milloin yrityksen omistaja tai haltija on vaihtunut mainitun lainmuutoksen voimaantulon jälkeen, työsuhteen ei ole TEL:a sovellettaessa katsottava katkenneen, vaikka edellinen omistaja tai haltija olisi irtisanonut työntekijänsä. Edellytyksenä on kuitenkin, että yrityksen toimintaa jatketaan välittömästi ja että se tapahtuu samalla alalla ja samassa paikassa kuin ennen omistajan tai haltijan vaihdosta.

Milloin työsuhde on TEL:n tarkoittamassa mielessä jatkuva, työnantajan vaihtuminen ei myöskään keskeytä odotusajan kulumista. Näin ollen voi sattuua, että ennen vaihdosta alkanut työsuhde tulee TEL:ssa säädetyn eläketurvan piiriin vasta työnantajan vaihtumisen jälkeen, mutta eläkkeeseen oikeuttavaksi palvelusajaksi on luettava myös aika edellisen työnantajan palveluksessa. Tällaisessa tapauksessa uusi työnantaja on vastuussa eläketurvan järjestämisestä ja kustantamisesta myös aikaisemmalla työnantajalla palvelun ajan osalta.

Osakeyhtiön johtavassa asemassa olevan toimihenkilön työsuhde yhtiöön

Jos johtavassa asemassa oleva osakeyhtiön toimihenkilö ei joko yksin tai yhdessä perheenjäsentensä kanssa omista enempää kuin puolet yhtiön osakepääomasta, hänen on TEL 2 §:n 2 momentin säännöksen mukaan katsottava olevan työsuhteessa yhtiöön. On kysytty miten asian laita on silloin, kun osakeyhtiön johtavassa asemassa oleva toimihenkilö yhdessä perheenjäsentensä kanssa tosin omistaa vähemmän kuin puolet yhtiön osakkeista, mutta

sen sijaan omistaa osake-enemmistön toisessa osakeyhtiössä, joka vuorostaan omistaa enemmistön ensiksi mainitun osakeyhtiön osakkeista. Asiasta on keskusteltu tulkintaryhmässä ja tultu siihen tulokseen, että TEL 2 §:n 2 momentissa säädettyjä rajoituksia on tulkittava ahtaasti, minkä vuoksi kysymyksessä olevan toimihenkilön on katsottava TEL:a sovellettaessa olevan työsuhteessa yhtiöön.

HS

MIELIPIDETUTKIMUKSEN TULOKSIA; ERÄITÄ ASENNEMITTAUKSIA

Lehden edellisissä numeroissa on selvitelty työeläkejärjestelmää koskevan mielipidetutkimuksen tuloksia informaatiolähteiden ja työeläkejärjestelmän tuntemuksen osalta. Nyt on koko tutkimus saatu käytännöllisesti katsoen valmiiksi. Siinä on analysoitu edelleen vastaajien tietoja ja kuvattu myös mm. suhtautumista vanhuuden ja työkyvyttömyyden riskeihin sekä varautumista niihin. Tutkimuksen loppuosassa selvitetään lisäksi joitakin asennekysymyksiä, asennoitumista työeläkelakien merkitykseen työntekijäin eläketurvan tehostajina ja asennoitumista maamme nykyisen eläketurvan tasoon yleensä. Seuraavassa selostetaan näiden asenneanalyysien tuloksia.

Asennoitumista työeläkelakien merkitykseen tutkittiin kahteen eri kysymykseen annettujen vastausten perusteella. Kysymyksessä 27 tiedusteltiin käsityksiä työeläkelakien merkityksestä ajateltaessa työntekijäin toimeentulon turvaamista vanhana tai työkyvyttömyyden sattuessa. Kysymyksessä 28 taas selviteltiin mielipiteitä siitä, missä määrin työeläkelait lisäävät työntekijäin eläketurvaa kansaneläkkeisiin verrattuna. Molempien kysymysten kohdalla haastateltavat saivat valita omaa käsitystään lähinnä vastaavan ilmaisun viisi vaihtoehtoa sisältävästä luettelosta, jossa äärimmäisinä olivat mielipiteet "hyvin paljon" ja "ei lainkaan". Analyysissä näihin kysymyksiin saadut vas-

taukset yhdistettiin yhdeksi asenneasteikoksi, joka on luonteeltaan ns. kausautuva eli kumulatiivinen mittari. Tämä asennemittari jakaa vastaajat kolmeen asenneluokkaan siten kuin taulukosta 1 ilmenee.

Taulukko 1. Asennoituminen työeläkelakien merkitykseen ryhmittäin. Kunkin asenneluokkaan sijoittuneet vastaajat % kunkin ryhmän kaikista vastaajista.

Kys. n:o 27	Asennoituminen työeläkelakien merkitykseen	TEL + LEL työntekijät	Työnantajat	Ulkopuoliset	Kaikki yht.
28	Myönteinen	26	16	23	24
	Välittävä 1)	35	41	28	31
	Kielteinen	39	43	49	45
Yhteensä (%)		100	100	100	100

(Kpl)

(562)

(44)

(862)

(1 468)

1) "Välittävästi" asennoituva ryhmä muodostuu niistä vastaajista, jotka eivät suurestikaan arvosta työeläkelakeja vanhusten ja työkyvyttömiä toimeentulon turvaajina, mutta katsovat kuitenkin niiden olennaisesti lisäävän eläketurvaa kansaneläkkeisiin verrattuna.

Asennoituminen työeläkelakien merkitykseen työntekijäin eläketurvan tehostajina on vielä haastatteluajankohtana ollut negatiivisvoittoista, kuitenkin lakien piiriin kuuluvilla myönteisempää kuin työnantajilla ja ulkopuolisilla. Huomattakoon myös välittävien asenteiden jokseenkin suuri osuus. Vastajien asuinpaikan tai sukupuolen ei havaittu vaikuttavan saatuun tulokseen kuin ulkopuolisten ryhmässä, jossa asutuskeskuksissa asuvien naisten asenteet olivat selvästi miesten asenteita kielteisemmät. LEL-vastajien asenteet ovat ehkä hieman kielteisempiä kuin TEL-vastajien, mutta tämän johtopäätöksen riski ylittää jo 5 %:n rajan.

Huonot ja väärät tiedot asioista ja siihen liittyvät ennakkoluulot vaikuttavat usein kielteisten asenteiden syntymiseen. Tutkimuksessa valotettiin tätä kohtaa tarkastelemalla työeläketiedon tason ja työeläkelakien merkitykseen

asenoitumisen välistä yhteyttä (taulukko 2).

Taulukko 2. Työeläketiedon taso, ja asenoituminen työeläkelakien merkitykseen. Työeläkelaeista tietoiset vastaajat (kpl).

Tiedon taso pisteitä	Asenoituminen työeläkelakien merkitykseen			Yhteensä
	+ + (myönteinen)	- + (välittävä)	- - (kielteinen)	
0 - 4 (huonot tiedot)	76 (84)	92 (109)	134 (109)	302
5 - 7 (keskink. tiedot)	113 (107)	138 (141)	137 (140)	388
8 - 16 (hyvät tiedot)	88 (86)	133 (113)	90 (112)	311
Yhteensä (kpl)	277	363	361	1 001

$$\chi^2 = 17.51 > \alpha 0.05 (9.49)$$

(Suluissa esiintyvät luvut on laskettu ns. riippumattomuushypoteesin perusteella, ts. luvut saataisiin, jos taulukon muuttujat olisivat täysin riippumattomia toisistaan.)

Taulukon muuttujat ovat toisistaan riippuvaisia. Riippuvuus on suunnaltaan positiivista, joten voidaan päätellä mm., että mitä huonommat ovat tiedot sitä kielteisempää on asenoituminen. Tulos pätee myös erikseen kussakin ryhmässä. Edellä mainittu oletus huonon tiedon ja kielteisten käsitysten ja asenteiden välisestä yhteydestä saa aineiston perusteella tässä vahvistusta.

Tutkittaessa asenoitumista maamme eläketurvan tasoon yleensä oli jälleen käytettävissä kahteen kysymykseen saadut vastaukset. Kysymyksessä 30 pyydettiin mielipiteitä siitä, onko eläketurva meillä yleensä parempi, samantapainen vaiko huonompi kuin Ruotsissa. Kysymyksessä 29 taas tiedusteltiin suoraan minkälainen on eläketurva maassamme nyt, kun työeläkelait ovat tulleet voimaan. Siinä annettiin vastaajille viisi vaihtoehtoa käsittävä luettelo, jossa äärimmäisinä olivat arvostelut "erittäin hyvä" ja "vieläkin

erittäin huono". Vastaukset yhdistettiin kumulatiiviseksi asenneasteikoksi, joka jakaa jälleen vastaajat kolmeen luokkaan.

Taulukko 3. Asennoituminen eläketurvan tasoon ryhmittäin. Kuhunkin asenneluokkaan sijoittuneet vastaajat % kunkin ryhmän kaikista vastaajista.

Kys. n:o 30	Asennoituminen eläketurvan tasoon	TEL	LEL			Työnantajat	Ulkopuoliset			Kaikki yht.	
			as.kesk.	maas.	yht.		as.kesk.	maas.	yht.		
+	+	Myönteinen	29	6	21	16	45	29	43	38	34
-	+	Välittävä	51	40	52	49	41	50	39	43	46
-	-	Kielteinen	20	54	27	35	14	21	18	19	20
Yhteensä (%)			100	100	100	100	100	100	100	100	100

Maamme eläketurvan tasoon yleensä asennoituu mittauksen mukaan myönteisesti noin kolmasosa ja kielteisesti noin viidesosa kaikista vastaajista, joten heistä melkoinen osa (46 %) on asenteiltaan tältä väliltä. Nämä vastaajat pitävät maamme eläketurvaa nyt yleensä hyvänä, mutta kuitenkin huonompaa kuin Ruotsissa. Kysymyksen 30 sisältämä vertailu Ruotsiin oli muuten sellaisenaan käyttökelpoinen, joskaan ei ehkä tyypiltään asteikon kysymysmuotona paras mahdollinen.

Eri ryhmien välillä on asennoitumisessa suuria vaihteluita, kuten taulukosta voidaan havaita. Kielteisimmin asennoituvat eläketurvan tasoon asutuskeskusten LEL-työntekijät ja myönteisimmin työnantajat. Asutuskeskuksissa asuvat näyttävät ylipäättänsäkin olevan asenteiltaan maaseutulaisia kielteisempiä. Mainittakoon vielä, että näiden asenteiden havaittiin olevan lisäksi yhteydessä mm. vastaajien ikään - vanhemmat asennoituvat negatiivisemmin kuin nuoret - sosiaaliryhmään ja eräisiin muihinkin tutkimuksen muuttujiin.

Asennoitumista eläketurvan tasoon ja työeläkelakien merkitykseen on kumpaakin erikseen tutkittu asteikkojen avulla. Kun haluttiin tietää ovatko as-

teikoilla mitatut asenteet yhteydessä toisiinsa, ristiintaulukoitiin asenneasenteikot keskenään (taulukko 4).

Taulukko 4. Asennoituminen eläketurvan tasoon ja asennoituminen työeläkelakien merkitykseen. Kaikki vastaajat (kpl).

Asennoituminen työeläkelakien merkitykseen	Asennoituminen eläketurvan tasoon			Kaikki yht. (kpl)
	+ + (myönteinen)	- + (välittävä)	- - (kielteinen)	
+ + (myönteinen)	115 (118)	179 (160)	56 (72)	350
- + (välittävä)	155 (155)	234 (210)	71 (95)	460
- - (kielteinen)	224 (222)	259 (301)	175 (135)	658
Yhteensä (kpl)	494	672	302	1 468

$$\chi^2 = 32.43 > \alpha 0.05 (9.49)$$

Taulukon muuttujat korreloivat selvästi keskenään ja riippuvuuden suunta on positiivinen. Niinpä kielteinen asennoituminen työeläkelakien merkitystä kohtaan liittyy useimmiten kielteiseen asennoitumiseen eläketurvan tasoa kohtaan. Ilmeistä on, että tässäkin vahvistuu tuttu näkemys siitä, miten käsitykset kokonaisuudesta ovat osakäsitysten summa.

Edellä selostetut asennemittaukset ovat perusteiltaan suhteellisen kapea-alaisia. Tutkimuksen päätavoitteina eivät olleetkaan laajat asenneselvitykset, jotka vaatisivat perustakseen monia tarkkoja kysymyksiä, vaan suoritetut mittaukset ovat vain yksi osa kokonaistuloksia. Kaikki tulokset on koottu juuri valmistuneeseen yhtenäiseen tutkimusraporttiin. Se sisältää myös sellaisia kohtia, joita ei ole voitu esitellä tässä lehdessä julkaistujen lyhennelmien puitteissa. Raportin voivat asiasta kiinnostuneet saada Eläketurvakeskuksesta.

ENNAKKOTIETOJA TYÖELÄKKEENSAAJISTA 30.9.64

Eläketurvakeskukseen saatujen ennakkotietojen mukaan olivat TEL- ja LEL-eläkelaitosten myöntämien 30.9.64 voimassa olevien eläkkeiden lukumäärät ja eläkkeiden keskimäärät seuraavan taulukon mukaiset.

I TEL-eläkkeet

TEL-vanhuuseläkkeet

Eläkkeen myöntäjä	Eläkkeensaajia			Keskimääräinen eläke mk/kk		
	M	N	Yhteensä	M	N	Kaikki
Eläkevakuutusyhtiöt	1 177	706	1 883	114,08	56,47	92,48
Eläkekassat	132	86	218	126,54	65,98	102,65
Eläkesäätiöt	682	278	960	106,91	65,12	94,81
Eläketurvakeskus	1	-	1	132,71	-	132,71
Yhteensä	1 992	1 070	3 062	112,46	59,48	93,95

TEL-työkyvyttömyyseläkkeet

Eläkkeen myöntäjä	Eläkkeensaajia			Keskimääräinen eläke mk/kk		
	M	N	Yhteensä	M	N	Kaikki
Eläkevakuutusyhtiöt	1 607	980	2 587	116,61	68,63	98,43
Eläkekassat	123	108	231	134,42	80,16	109,05
Eläkesäätiöt	598	291	889	128,82	76,16	111,58
Eläketurvakeskus	1	3	4	110,95	95,95	99,70
Yhteensä	2 329	1 382	3 711	120,68	71,18	102,24

TEL-eläkkeitä kaikkiaan

Eläkelaji	Eläkkeensaajia			Keskimääräinen eläke mk/kk		
	M	N	Yhteensä	M	N	Kaikki
Vanhuuseläkkeitä	1 992	1 070	3 062	112,46	59,48	93,95
Työkyvyttömyyseläkkeitä	2 329	1 382	3 711	120,68	71,18	102,24
Yhteensä	4 321	2 452	6 773	116,89	66,07	98,49

II LEL-eläkkeet

Eläkelaji	Eläkkeensaajia			Keskimääräinen eläke mk/kk		
	M	N	Yhteensä	M	N	Kaikki
Vanhuuseläkkeitä	380	18	398	12,54	9,88	12,42
Työkyvyttömyyseläkkeitä	1 962	90	2 052	66,80	41,70	65,69
Yhteensä	2 342	108	2 450	58,00	36,40	57,04

III TEL- ja LEL-eläkkeet kaikkiaan

Eläkelaji	Eläkkeensaajia			Keskimääräinen eläke mk/kk		
	M	N	Yhteensä	M	N	Kaikki
Vanhuuseläkkeitä	2 372	1 088	3 460	96,45	58,66	84,57
Työkyvyttömyyseläkkeitä	4 291	1 472	5 763	96,04	69,38	89,23
Yhteensä	6 663	2 560	9 223	96,19	64,82	87,48

ENNAKKOTIETOJA TOIMEENPANNUISTA TEL-ELÄKEJÄRJESTELYISTÄ

Eläketurvakeskukseen saatujen ennakkotietojen mukaan oli syyskuun lopussa 1964 TEL-eläkelaitosten piiriin kuuluvien työnantajien ja työntekijöiden luku sekä työntekijöiden palkkasumma seuraavan taulukon mukainen. Ilmoitusten puuttuessa on eräiden eläkelaitosten osalta käytetty laatijan tekemää arviota.

Eläkelaitostyyppi	Eläkelaitosten luku	Pientyönantajat 1 - 19 työntekijää			Suurtyönantajat vähintään 20 työntekijää			Yhteensä		
		Työnantajien luku	Työntekijöiden luku	Palkkasumma milj.mk/v	Työnantajien luku	Työntekijöiden luku	Palkkasumma milj.mk/v	Työnantajien luku	Työntekijöiden luku	Palkkasumma milj.mk/v
Eläkevakuutusyhtiöt	9	54 864	160 014	673	3 631	356 012	2 046	58 495	516 026	2 719
Eläkekassat	10	2 020	10 732	64	361	50 423	284	2 381	61 155	348
Eläkesäätiöt	146	39	300	3	160	116 630	879	199	116 930	882
Yhteensä	165	56 923	171 046	740	4 152	523 065	3 209	61 075	694 111	3 949

Edellisten lisäksi oli rekisteröintivaiheessa 17 eläkesäätiötä, joissa yhteinen työntekijäluku arviolta n. 4 000 henkilöä.

MUUALLA TUTKITTUA

Tutkimus yksityisistä eläkejärjestelmistä USA:ssa

USA:ssa on yleisen sosiaalivakuutusjärjestelmän puitteissa ansioihin suhteutettu vanhuus- ja työkyvyttömyyseläke lähes kaikilla palkansaajilla ja yrittäjillä. Suhteellisesti suurin eläketurva on kuitenkin pienituloisilla, sillä eläkkeen perusteena olevan tulon kasvaessa eläkeprosentti pienenee; lisäksi eläkkeille on määrätty rahamääräinen minimi ja maksimi. Yleistä järjestelmää täydentämään on syntynyt yksityisiä eläkejärjestelmiä, joiden piiriin kuuluu nykyisin lähes 1/4 Yhdysvaltain ammatissa toimivasta väestöstä.

Bureau of Labor Statistics on vv. 1962-63 suorittanut yksityisiä eläkejärjestelmiä koskevan tutkimuksen. Se käsitti kaikki ne työnantajien ja työmarkkinajärjestöjen perustamat yksityiset eläkejärjestelmät, joiden piiriin kuului yli 25 työntekijää ja jotka oli merkitty lain määräämään rekisteriin vuoden 1960 loppuun mennessä. Kerätyt tiedot koskivat työntekijöiden lukumäärän osalta vuotta 1961 ja muilta osin tilannetta talvella 1962-63.

Yksityisten eläkejärjestelmien kehitys käy ilmi seuraavasta taulukosta:

Perustamisvuosi	Järjestelmiä		Työntekijöitä v. 1961	
	lukum.	%	lukum.	%
1900 - 1940	437	2.7	2 819 000	18.1
1941 - 1950	5 360	33.9	6 091 000	39.0
1951 - 1960	9 407	59.5	5 284 000	33.8
Ei tietoa	614	3.9	1 427 000	9.1
Yhteensä	15 818	100.0	15 621 000	100.0

Järjestelmien laajenemiseen ovat todennäköisesti vaikuttaneet mm. valtion myöntämät verohelpotukset samoin kuin eläkejärjestelyjen huomioonottaminen työehtosopimusneuvotteluissa. Työehtosopimusten piiriin kuului noin

5 800 järjestelmää, jotka koskivat lähes 11 milj. työntekijää. Yksityisten eläkejärjestelmien lukumäärän oletetaan kaksinkertaistuvan vuoteen 1980 mennessä.

Noin 1/4 järjestelmistä käsitti ainoastaan toimihenkilöitä ja lähes 1/3 vain työntekijöitä. Toimihenkilöjärjestelmien piiriin kuului 10 % ja työntekijäjärjestelmien piiriin 45 % kaikista järjestelmien turvaamista henkilöistä. Muut järjestelmät käsittivät sekä toimihenkilöitä että työntekijöitä.

Eläkejärjestelmien suuruus vaihteli huomattavasti pienimmän niistä käsitäessä vain 26 ja suurimman noin 370 000 työntekijää. Lähes 14 000 järjestelmään kuului alle 1 000 henkilöä ja 15 järjestelmään yli 100 000.

Verrattaessa teollisia ja ei-teollisia elinkeinoja keskenään voidaan todeta, että noin 60 % sekä yksityisistä eläkejärjestelmistä että niiden turvaamista henkilöistä kuului teollisten elinkeinojen piiriin, kun vastaavasti koko yksityisestä työvoimasta (maanviljelys poisluettuna) vain vajaat 40 % työskenteli teollisissa elinkeinoissa.

Järjestelmistä oli noin 14 900 yhden työnantajan ja noin 900 useamman työnantajan yhteisesti ylläpitämiä. Jälkimmäisiä oli aloilla, joille on ominaista suuret määrät pieniä yrityksiä. Tällaisia ovat esimerkiksi rakennustoiminta, tukkukauppa, kuljetusala, vaatetusteollisuus, kirjapainoala ja elintarviketeollisuus.

Työnantajat olivat järjestelmien pääasiallisia rahoittajia. Yksityiset eläkejärjestelmät jakautuivat rahoituslähteen mukaan seuraavasti:

Rahoituslähde	Järjestelmiä		Työntekijöitä	
	lukum.	%	lukum.	%
Työnantajat yksinään	11 526	72.9	11 667 000	74.7
Työnantajat ja työntekijät yhdessä	4 182	26.4	3 682 000	23.6
Työntekijät yksinään	110	0.7	272 000	1.7
Yhteensä	15 818	100.0	15 621 000	100.0

Työnantajien ja työntekijöiden yhdessä rahoittamiin järjestelmiin sisältyi 489 järjestelmää (n. 600 000 työntekijää), joissa työntekijät suorittivat vakuutusmaksuja vapaaehtoisesti ja olivat tällä perusteella oikeutettuja suurempiin eläkkeisiin kuin jos työnantajat yksinään olisivat rahoittaneet järjestelmät. Työntekijöiden yksinään rahoittamat järjestelmät olivat ammattijärjestöjen ylläpitämiä.

Työnantajat vastasivat hallinnosta suurimmassa osassa järjestelmiä (yli 80 %:ssa). Tämä lienee heijastusta siitä, että työnantajat olivat myös järjestelmien pääasiallisia rahoittajia. Työntekijöiden osallistuminen hallintoon oli tavallisempaa useamman työnantajan yhteisjärjestelmissä kuin yhden työnantajan ylläpitämissä.

Tutkimuksen tulokset on julkaistu lehden Monthly Labor Review n:ossa 7/1964.

RW

ETK:N HORISONTISTA

+

Eläketurvakeskus järjesti 11.11.1964 "rekisteripäivän", jonka tarkoituksena oli selvittää työeläkelaitoksille Eläketurvakeskuksen rekistereiden sisältöä, niihin tehtäviä ilmoituksia ja niistä saatavia tietoja. Tällä kertaa keskityttiin pääasiassa työsuhderekisteriin liittyviin kysymyksiin. Esillä olleista aiheista mainittakoon työsuhdekortin täyttäminen, rahastoidun eläkkeen laskeminen, rekisteröintiluettelo ja työsuhderekisteriote. Lisäksi pidettiin yleisluontoisempia esityksiä eri ilmoitusten käsittelystä Eläketurvakeskuksessa ja eläketapahtumarekisteristä. Myös työeläkettä kuvaava lyhytelokuva kuului päivän ohjelmaan.

Eläkelaitosten edustajia oli saapunut tilaisuuteen lähes kaksisataa. Tarkoitus on myöhemminkin järjestää vastaavanlaisia esitelmä- ja keskustelupäi-

viä. Lähinnä on suunnitteilla eläkkeeseen liittyvien kysymysten esille ottaminen.

+

Työntekijäin eläkeasetuksen mukaan eläkelaitosten on ilmoitettava Eläketurvakeskukselle niiden eläkejärjestelyihin sisältyvät työsuhteet sekä näissä tapahtuvat muutokset. Tätä seikkaa on tähdennetty myös Eläketurvakeskuksen yleiskirjeessä 10/64, joka julkaistiin työnantajille varatun järjestelyajan päättyessä ja jossa on esitetty työsuhderekisteriin kohdistuvaan tietoliikkeesseen liittyvät täydennetyt ohjeet. Osa työsuhteiden päättymisilmoituksista on kuitenkin vielä rekisteriin saapumatta.

Eläketurvakeskuksen työsuhderekisteri on työeläkelaitosten yhteinen keskusrekisteri, jonka päätarkoituksena on eläketapausten kohdalla antaa hakemusta käsittelevälle eläkelaitokselle tiedot työntekijän aikaisemmista eläkeoikeuksista. On selvää, ettei rekisteri puutteellisena täytä tätä tehtäväänsä, mistä on seurauksena eläkehakemuksen käsittelyn pitkittyminen ja ratkaisun viivästyminen. Eläketurvakeskus toivoo, että eläkelaitokset lähettävät rekisteröimistä varten vielä toimittamatta olevat työsuhteiden päättymisilmoitukset viipymättä.

+

Kun työntekijän Eläketurvakeskuksen rekisteriin talletettuja henkilötietoja muutetaan tai korjataan, lähetetään tapauksesta ilmoitus kaikille eläkelaitoksille, joiden piiriin työntekijä on kuulunut. Tämän "Henkilötietojen korjausilmoituksen" mukaisia tietoja eläkelaitosten tulee käyttää vastaisissa ilmoituksissaan.

"Henkilötietojen korjausilmoitus" on tärkeä varsinkin niissä tapauksissa, joissa on kysymys työeläkekortin numeron korjauksesta. Jos syntymäaikaa on korjattu, saattaa se vaikuttaa eläkekuukausiin sekä ansaittuun ja rahastoituun eläkkeeseen sellaisten henkilöiden kohdalla, jotka työsuhteen kestäessä ovat täyttäneet 23 vuotta. Eläkelaitosten tulee siis huolellisesti tutkia

nämä tapaukset ja tarvittaessa korjata rekisteriin aikaisemmin ilmoittamiaan tietoja.

+

Sosiaaliministeriö on 10.11.1964 vahvistanut työntekijäin eläkeasetuksessa ja lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkeasetuksessa tarkoitetun palkkaindeksin arvoksi vuonna 1965 pisteluvun 130. Pisteluku vastaa yleistä ansiotasoa syyskuussa 1964 verrattuna syyskuuhun 1961, ja sen perusteella tapahtuu mm. TEL- ja LEL-eläkkeiden tarkistus vuoden vaihteessa. Tähän mennessä on toisaalta ko. palkkaindeksin ja toisaalta elinkustannusindeksin kehitys ollut seuraavanlainen:

Vuosi, jona indeksiluku voimassa	Ajankohta, jonka tasoa indeksiluku kuvaa	TEL- ja LEL-palkkaindeksi		Elinkustannusindeksi	
		pisteluku	nousu edellisestä arvosta %	pisteluku	nousu edellisestä arvosta %
1962	syyskuu -61	100		140	
1963	"- -62	106	6.0	148	5.7
1964	"- -63	116	9.4	156	5.4
1965	"- -64	130	12.1	172	10.3

+

Eläketurvakeskuksen suorittaman mielipidetutkimuksen tulokset, joista tämän lehden viime numeroissa on esitetty eräitä ennakkotietoja, ovat nyt kokonaisuudessaan valmistuneet. Tutkimusraporttia nimeltä "Yleisö ja työeläkelait" (ETK:n tutkimustoimiston moniste, 65 sivua) voivat asiasta kiinnostuneet tiedustella Eläketurvakeskuksesta.

+

Kansainvälinen sosiaaliturvayhdistys piti 15. yleiskokouksensa Washingtonissa syys-lokakuun vaihteessa. Suomen valtuuskuntaan kuuluivat hallitusneuvos Olavi Alanko, toim.joht. C.G. Aminoff, toim.joht. Tauno Jylhä, varat. Veikko Katajainen, toim.joht. J.E. Niemi, toim.joht. Jaakko Ora, lainop.

kand. Jaakko Oravisto, fil.tri Teivo Pentikäinen, johtaja Aku Sumu ja fil. maist. Nils von Veh. Kokouksen työskentely tapahtui täysistuntojen ja sosiaalivakuutuksen eri työkenttiä edustavien jaostojen puitteissa. Jaostojen loppupäätelmät esitettiin yleiskokouksen täysistunnon hyväksyttäväksi. Organisaatio- ja menettelytapajaoston varapuheenjohtajana toimii toim.joht. Tauno Jylhä. - Seuraava yleiskokous pidetään Leningradissa v. 1967.

+

Työeläkejärjestelmästä valmistetun "Työ ja eläke"-nimisen lyhytelokuvan ruotsinkielisellä äänityksellä varustettu 16 mm. kopio "Arbete och pension" valmistui marraskuussa ja on lainattavissa Eläketurvakeskuksen postituksen välityksellä. Tiedustelut puh. 64 25 11/rva Hirvonen.

+

UUSIA YLEISKIRJEITÄ

Yleiskirje n:o 12/64 koski työkyvyttömyyseläkkeen takautuvasti myönnetyn osan maksamista. Yleiskirje jaettiin työeläkelakien mukaista toimintaa harjoittaville eläkelaitoksille.

Yleiskirje n:o 13/64 koski maksuluottovakuutusta n:o 4 varten tarvittavia tietoja ja luottovakuutuskorvauksen hakemista. Kirje jaettiin TEL:n mukaisista toimintaa harjoittaville vakuutuslaitoksille.

Yleiskirje n:o 14/64 koski työntekijäin eläkelain mukaisten vapaaehtoisten lisäetujen rekisteröimistä. Jakelu tapahtui eläkevakuutusyhtiöille.

Yleiskirje n:o 15/64 käsitteli muutoksia työeläkelakeihin ja muutosten voimaantuloon liittyviä käytännöllisiä toimenpiteitä. Yleiskirje jaettiin työeläkelakien mukaista toimintaa harjoittaville eläkelaitoksille.

KORTFATTADE SAMMANDRAG UR ARTIKLARNA

FRAMÅT I ENDRÄKT

Arbetspensionssystemet har varit i kraft knappa två och ett halvt år. Efter den alltför kort tilltagna tiden för förberedande åtgärder trädde pensionslagarna i kraft medan systemet ännu var i många avseenden ofullständigt och en ansenlig del av det grundläggande planeringsarbetet måste utföras samtidigt som man började insamla och sovra det material, som erfordrades för verkställighetens igångsättande. Då härtill genast från början kom även sådana verkställighetsåtgärder som beviljande av pensioner, var det fråga om ett väldigt arbete, som fordrade stora kraftansträngningar. Arbetets lyckliga genomförande berodde säkert i avgörande grad på den samhörighetsanda, som rådde inom systemet. Detta gäller icke endast de egentliga verkställande organen, pensionsanstalterna och Pensionsskyddscentralen. Även arbetsgivarna och arbetstagarna har varit solidariskt inställda och arbetsmarknadsorganisationerna har från början aktivt och i uppbyggande anda deltagit i skapandet och utvecklandet av systemet. Utomstående har lagt märke till, huru litet vårt system blivit klandrat av allmänheten. Det skulle säkert ha funnits ett och annat att anmärka på, men allmänhetens inställning har likväl varit mycket positiv. Kanske orsaken härtill ligger i den sympati, som man känner för ett system, som uppkommit och utvecklats i en sådan anda av samhörighet.

Ett vackert exempel på resultaten av denna solidaritet utgör de ändringar i arbetspensionslagarna, som nyligen godkändes i riksdagen. I de förberedande arbetet deltog förutom inom systemet verkande sakkunniga även representanter för arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna, och innan

ändringsförslaget lämnades till ministeriet överenskom arbetsmarknadsorganisationerna om att ge det sitt enhälliga understöd. Det var därigenom möjligt att föreslå även sådana ändringar, som knappast kunnat ifrågakomma om meningsskiljaktigheter förefunnits.

Intet socialskyddssystem blir någonsin så fullständigt, att det inte kunde ytterligare utvecklas. I vårt system förekommer fortfarande mycket sådant, som borde förbättras. Man kan dock se framtiden an med tillförsikt. Därtill finns det skäl på grund av den solidaritet och enhällighet som kunnat erfaras under hela den tid systemet existerat.

FÖRSLAG TILL ÄNDRING AV ARBETSPENSIONSLAGARNA

I riksdagen föreligger, då detta skrives, en regeringsproposition med förslag till ändring av APL och KAPL (1964 års riksdag N:o 153). Den grundar sig på en framställning, som gjorts av Pensionsskyddscentralen.

Den mest betydande ändringen utgör de föreslagna procentförhöjningarna till de äldsta årsklassernas pensioner. Förhöjningarna beräknas på den del av pensionen, som grundar sig på tjänstgöring efter lagarnas ikraftträdande. Den yngsta till förhöjning berättigade årsklassen skulle vara de år 1916 födda och förhöjningen skulle stiga gradvis för de äldre årsklasserna så att den inom APL skulle utgöra 3 - 470 % av pensionen för förenämnda tjänstgöringstid. I KAPL föreslås motsvarande förhöjningar.

Dessutom föreslås en förkortning av väntetiden i 1 § APL till 4 månader. Motsvarande förkortning skulle också gälla de i 4 § 4 mom. och 6 § 1 mom. APL stadgade tidsperioderna.

Genom förhöjningen av de äldre årsklassernas pensioner skulle den i 1 § APL stadgade 55 års åldersbegränsningen förlora sitt tidigare ändamål, varför dess slopande föreslås. Likaså föreslås, att stadgandet i 5 § 2 mom. sista meningen APL upphävs, enär det framdeles kommer att sakna betydelse.

Ändringarna föreslås att träda i kraft från nästa års början. Stadgandena rörande förhöjning av de äldre årsklassernas pensioner skulle tillämpas också på tidigare beviljade pensioner och uppkomna fribrev.

HS

UTSLAG AV FÖRSÄKRINGSDOMSTOLEN

Till försäkringsdomstolen har intill utgången av november månad i år inkommit 129 besvär rörande arbetspension, och i 50 av ärendena har utslag givits. Följande av de till Pensionsskyddscentralens kännedom senast komna avgörandena påkallar närmare redogörelser.

N:o 7300/63/1057: Pensionsanstalten hade i enlighet med 4 § 3 mom. APL och de allmänna försäkringsvillkoren för arbetstagarnas pensionsförsäkring förkastat sökandens invalidpensionsansökan, emedan honom ej beviljats folkpension. Pensionsnämnden, där han hade sökt ändring, hade i utslag av 29.10.1963 ansett, att klaganden icke varit oförmögen att draga försorg om sig med arbete, motsvarande hans kraft och förmåga, och förkastat besvären. Försäkringsdomstolen, där sökanden ytterligare besvärade sig, konstaterade i sitt utslag, att sökandens sjukdom börjat och förorsakat arbetsoförmåga i februari 1963. Då försäkringsdomstolen ansåg, att pensionsnämnden icke på anförda grunder hade bort förkasta besvären, återförvisade den

ärendet till ny behandling i pensionsanstalten.

Ifrågavarande utslag innebär försäkringsdomstolens ståndpunktstagande bl.a. till frågan därom, på vilket sätt 4 § 3 mom. APL bör tolkas, sådant detta lagrum lydde före den lagändring, som trädde i kraft 3.12.1963. Av stadgandets ordalydelse framgår det ej ostridigt, huruvida erhållandet av folkpension bör anses såsom en ovillkorlig förutsättning för invalidpension enligt APL. Pensionsanstalterna omfattade i enlighet med Pensionsskyddscentralens rekommendation allmänt den tolkningen, att pension icke kunde beviljas, om sökanden icke erhöll folkpension. Denna ståndpunkt framgick också ur de allmänna försäkringsvillkoren för arbetstagarnas pensionsförsäkring, enligt vilka erläggandet av invalidpension, ifall annorlunda icke överenskommits, börjar vid den tidpunkt, från vilken den försäkrade beviljats folkpension på grund av sjukdom, lyte eller skada.

I det föreliggande ärendet har pensionsnämndens utslag givits 29.10.1963. Sålunda har den lag, som tidigare varit gällande, därvid tillämpats. Försäkringsdomstolen har i sitt utslag ansett, att pensionsnämnden icke bort förkasta besvären. Detta betyder, att pensionssökanden kunnat beviljas invalidpension utan hinder av, att han icke erhållit folkpension. Enligt den ståndpunkt försäkringsdomstolen intagit i sitt utslag har arbetstagare således en av erhållandet av folkpension oberoende rätt till invalidpension enligt APL, räknat från det arbetsoförmågan börjat, även då invaliditetsfallet inträffat före lagändringens ikraftträdande. Det må nämnas, att pensionsnämnden redan en längre tid följt denna tolkning. Emedan frågan om tolkningen av 4 § 3 mom. APL i detalj relaterats i "Tiedonantoja" n:o 2/64, nöjer vi oss här med att blott hänvisa till artikeln i saken.

N:o 5925/63/1060: Pensionssökande hade 2.10.1958 - 31.12.1962 varit i tjänst vid en dagstidnings distributionscentral. Sökandens lön i denna befattning hade senast varit 101 mark i månaden och arbetstiden enligt hans egen uppgift 3 timmar om dagen. Arbetsgivaren hade ansett, att sökandens uppgift så tydligt varit en bisyssla, att arbetsförhållandet ej i något fall föll under bestämmelserna i APL. Pensionsanstalten hade förkastat sökandens an-

sökan om invalidpension, emedan han ej kunnat anses på grund av arbetsförhållandet ha erhållit en förtjänst som är tillfyllest för hans huvudsakliga utkomst. I sitt med anledning av sökandens besvär givna utslag konstaterade pensionsnämnden, att han icke haft andra inkomster utöver de förvärvsinkomster, som han erhållit i nämnda arbete. Med beaktande jämväl av sökandens makas inkomster ansåg pensionsnämnden, att denna på grund av arbetsförhållandet erhållit en för sin huvudsakliga utkomst tillräcklig inkomst, och återförvisade ärendet till pensionsanstalten i och för erläggande av pension. Försäkringsdomstolen, där pensionsanstalten besvärade sig, upphävde på av pensionsanstalten anförda grunder pensionsnämndens utslag och befriade pensionsanstalten från att erlægga pensionen.

Det ovan relaterade fallet gäller tolkningen av 1 § 1 mom. 2 punkten i APL. Enligt Pensionskyddscentralens uppfattning, som närmare motiverats bl. a. i "Tiedonantoja" n:o 1/62, bör vid tillämpningen av nämnda lagrum uppmärksamhet även fästas vid arbetsförhållandets natur. I enlighet med denna ståndpunkt, som även pensionsanstalterna omfattat, faller en arbetstagare inom APL:s tillämpningskrets, om hans arbetsförhållande till sin natur är sådant, att det är avsett att ge arbetstagaren en förtjänst, som är tillfyllest för hans huvudsakliga utkomst. Pensionsnämnden har däremot i det ifrågasvarande fallet liksom i vissa andra av sina avgörande fäst uppmärksamhet vid, huruvida arbetstagaren på grund av sitt arbetsförhållanden verkligen erhållit en förtjänst, som förslår till hans huvudsakliga utkomst. Ett tecken härpå är i det relaterade fallet den omständigheten, att pensionsnämnden i motiveringen till sitt utslag uttryckligen omnämnt sökandens övriga inkomster och den förtjänst hans anhöriga erhållit.

I försäkringsdomstolens utslag har det ej närmare motiverats, varför den kommit till det anförda slutresultatet. Det torde kunna konstateras, att avgörandet åtminstone ej står i strid med den ovan relaterade tolkning, som pensionsanstalterna följt.

EUROPEISK SOCIALSKYDDSKOD

Europarådet har den 16 april 1964 i och för undertecknande tillställt sina medlemsstater ett dokument angående socialskydd, en europeisk kod, genom vilken man strävar till att utveckla och förenhetliga socialskyddet i de till Europarådet hörande länderna.

Koden omfattar i överensstämmelse med den av ILO år 1952 godkända konventionen angående miniminivå för socialskyddet följande nio områden inom socialskyddet: medicinalvård, sjukdom, arbetslöshet, ålderdom, arbetsolycksfall och yrkessjukdomar, familj, moderskap, arbetsoförmåga och efterblivna. I koden definieras de miniminormer för ovannämnda områden inom socialskyddet, som Europarådets medlemsstater förbinder sig att följa i det de ratificerar koden. Kodens ratificering förutsätter iakttagande av normerna för minst sex områden av socialskyddet, varvid medicinalvård likväl räknas motsvara två och ålderdomspension tre andra områden.

Den europeiska socialskyddskoden omfattar alla arbetstagare på de olika områdena och är sålunda i fråga om sin personkrets mera vidsträckt än ILO:s konvention, som ur sin krets utesluter vissa arbetstagargrupper.

Genom ratificering av ett till koden anslutet protokoll kan medlemsstaterna i Europarådet förbinda sig att för minst åtta områden av socialskyddet iaktta normer som är högre än de, som koden definierar. Ratificeringen av ILO:s konvention angående miniminivå för socialskyddet förutsätter ibruktagande av normerna för endast tre områden av socialskyddet.

Av de 16 medlemsstaterna i Europarådet har senaste vår åtta ratificerat koden och av dem sex (bl. a. Norge, Sverige och Danmark) även protokollet. Det må nämnas, att ILO:s konvention angående miniminivå för socialskyddet vid slutet av år 1963 hade ratificerats av blott 15 länder.

Artiklar rörande den europeiska socialskyddskoden har publicerats i n:o 3/1964 av International Labour Review och i n:o 3-4/1964 av Bulletin of the International Social Security Association.

RW

TOLKNINGAR

Uppnående av pensionsåldern innan lagändringen trädde i kraft

Har en arbetstagare på grund av den i APL stadgade 55 års åldersgränsen stått utanför lagens tillämpningsområde och har han fyllt 65 år innan den nya lagen, enligt vilken sagda åldersgräns upphävs, trätt i kraft, kan han inte mera bli berättigad till pension enligt APL.

Beräkning av väntetiden, då arbetstagaren till följd av ändringen av åldersbegränsningen införlivas i APL-skyddet

Då en arbetstagare på grund av 55 års åldersgränsens bortfall införlivas i pensionsskyddet enligt APL, skall den i 1 § APL stadgade väntetiden räknas från den tidpunkt, från vilken arbetsförhållandet fortgått utan avbrott, även om arbetsförhållandet då ännu icke hörde under APL.

Arbetsförhållandets fortgång då rörelsen bytt ägare eller innehavare

Då en rörelse bytt ägare eller innehavare efter den 3.12.1963, då det nya stadgandet i 2 § 1 mom. APL trädde i kraft, skall arbetsförhållandet icke anses därigenom ha avbrutits, även om den tidigare ägaren eller innehavaren uppsagt sin arbetstagare. Förutsättning härför är likväl, att rörelsen fortfar utan avbrott och att det sker inom samma bransch och på samma plats som före bytet av ägare eller innehavare.

HS

OPINIONSUNDERSÖKNINGENS RESULTAT; VISSA ATTITYDMÄTNINGAR

Opinionsundersökningen rörande arbetspensionssystemet har nu blivit färdig. I undersökningens sista del redogöres för bl.a. vissa attitydmätningar, beträffande vilka några iakttagelser följer här nedan.

Inställningen till arbetspensionslagarnas betydelse för effektivisering av arbetstagarnas pensionsskydd undersöktes på grundvalen av svar som erhöles på två olika frågor. I analysen sammanslogs svaren till en enda attitydmätare, som indelar respondenterna i tre attitydklasser, såsom i tabell 1 i den finskspråkiga texten angivits. De som placerats i klass ++ har en positiv inställning, -- är negativa och -+ mittemellan. Inställningen till arbetspensionslagarnas betydelse har ännu vid tidpunkten för intervjun dominerats av negativa svar, även om inställningen hos dem som faller under lagarna är mera positiv än hos andra.

I tabell 2 har sambandet mellan nivån för kännedomen om arbetspensionen och inställningen till arbetspensionslagarnas betydelse undersökts. Av siffrorna kan man sluta sig till, att dålig kännedom uppenbarligen medverkat till att negativ inställning uppkommit.

Inställningen till vårt nuvarande pensionsskydds nivå i allmänhet undersöktes likaså på grundvalen av svaren på två olika frågor, varefter en attitydmätare uppställdes på samma sätt som ovan sagts (tabell 1). I tabell 3 visas hur denna mätare indelar respondenterna i attitydklasser. Mätningen visar, att av dem som svarat ungefär en tredjedel har en positiv och c:a en femtedel en negativ inställning till nivån för vårt pensionsskydd i allmänhet vilket innebär, att ett ansevärt antal (46 %) av dem som svarat har en inställning, som ligger någonstans mittemellan.

Sambandet mellan inställningen till pensionsskyddets nivå och inställningen till arbetspensionslagarnas betydelse undersöktes genom att vederbörande attitydskalor tabellfördes i kors (tabell 4). Härvid konstaterades bl. a., att en negativ inställning till arbetspensionslagarnas betydelse ofta samman-

hänger med en negativ inställning till pensionsskyddets nivå.

Den nyss fullbordade undersökningsrapporten innehåller i enhetlig form undersökningens samtliga resultat, även sådana punkter, som icke kunnat presenteras inom ramen för de sammandrag, som publicerats i detta blad. De som är intresserade av saken kan erhålla rapporten från Pensionskyddscentralen.

SF

PUBLICERAT ANNORSTÄDES

Undersökning rörande de privata pensionssystemen i USA

I USA har man i syfte att komplettera det allmänna socialförsäkringssystemet infört privata pensionssystem, till vilka för närvarande nästan 1/4 av den yrkesarbetande befolkningen i USA hör.

Enligt en av Bureau of Labor Statistics verkställd undersökning var antalet privata pensionssystem vid slutet av år 1960 nära 16 000, och till dem hörde ungefär 15.6 milj. arbetstagare. Pensionssystemens storlek varierade avsevärt, i det att det minsta av dem omfattade 26 och det största cirka 370 000 arbetstagare.

Arbetsgivarna var de huvudsakliga finansierarna av pensionssystemen, och de svarade även för förvaltningen av den största delen av dessa. Av undersökningen framgår dessutom, huru de privata pensionssystemen samt de av dem skyddade personerna fördelas på olika näringsgrenar samt på olika grupper funktionärer och arbetstagare.

Undersökningens resultat har publicerats i n:o 7/1964 av tidskriften Monthly Labor Review.

RW

HORIZONTEN

+

Pensionsskyddscentralen anordnade 11.11.1964 en "registerdag", vars ändamål var att för arbetspensionsanstalterna klarlägga innehålles i Pensionsskyddscentralens register, de meddelanden som insänds till dem och de uppgifter som från dem kan erhållas.

Inemot ett par hundra representanter för pensionsanstalterna hade infunnit sig till sammankomsten. Avsikten är att även senare anordna motsvarande föredrags- och diskussionsdagar. Närmast planerar man att därvid behandla frågor i anslutning till den egentliga pensionen.

+

Pensionsskyddscentralen hoppas, att pensionsanstalterna utan dröjsmål för registrering insänder de anmälningar om arbetsförhållandens upphörande, som ännu inte sänts.

+

Då i Pensionsskyddscentralens register deponerade personuppgifter om en arbetstagare ändras eller rättas, sändes därom meddelande till alla pensionsanstalter, till vilkas krets arbetstagaren hört.

Denna "Anmälan om rättelse av personuppgifter" är av vikt särskilt i de fall, då fråga är om rättelse av ett arbetspensionskorts nummer. Har födelsetiden rättats, kan detta inverka på pensionsmånaderna samt på intjänad och fonderad pension i fråga om sådana personer, som under det arbetsförhållandet fortgått fyllt 23 år. Pensionsanstalterna bör således omsorgsfullt undersöka dessa fall och vid behov rätta uppgifter, som de tidigare meddelat till registret.

+

Socialministeriet har den 10.11.1964 för år 1965 fastställt värdet för det löneindex, som avses i förordningen om pension för arbetstagare och förordningen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, till påängtalet 130. Poängtalet svarar mot den allmänna förtjänstnivån i september 1964 jämfört med september 1961. På basen av detta tal utföres bl. a. en justering av APL- och KAPL-pensionerna vid årsskiftet. Den föregående utvecklingen av löneindex och levnadskostnadsindex framgår av tabellen på sidan 25.

+

Resultaten av den opinionsundersökning, som Pensionskyddscentralen utfört, varom även endel förhandsuppgifter ingått i tidigare nummer av denna tidning, föreligger nu helt klara. Intresserade kan av Pensionskyddscentralen rekvirera en undersökningsrapport benämnd "Yleisö ja työeläkelait" (Allmänheten och arbetspensionslagarna, PSC:s forskningsbyrås duplikat, 65 sidor). Rapporten har inte översatts till svenska.

+

Internationella socialskyddsföreningen höll sitt 15 allmänna möte i Washington kring månadsskiftet september-oktober. Till Finlands delegation hörde regeringsrådet Olavi Alanko, verkst.dir. C.G. Aminoff, verkst.dir. Tauno Jylhä, viceh. Veikko Katajainen, verkst.dir. J.E. Niemi, verkst.dir. Jaakko Ora, jur.kand. Jaakko Oravisto, fil.dr. Teivo Pentikäinen, direktör Aku Sumu och fil.mag. Nils von Veh. Mötets arbete försiggick vid plena samt inom delegationer, företrädande socialförsäkringens olika arbetsfält. Delegationernas betänkanden föredrogs för godkännande vid allmänna mötets plenum. Såsom viceordförande i organisations- och metodarbetsgruppen fungerade verkst.dir. Tauno Jylhä. - Följande allmänna möte hålles i Leningrad år 1967.

+

"Arbete och pension", den svenska 16 mm:s kopian av kortfilmen "Työ ja eläke", som behandlar arbetspensionssystemet, blev färdig i november och kan lånas från Pensionsskyddscentralen genom postens förmedling. Förfrågningar görs per tel. 64 25 11, fru Hirvonen.

+

NYA CIRKULÄR

Cirkulär nr 12/64 behandlade utbetalning av retroaktivt beviljad del av invalidpension. Cirkuläret utdelades till de pensionsanstalter, som bedriver verksamhet i enlighet med lagen om pension för arbetstagare.

I cirkulär nr 13/64 behandlades för premiekreditförsäkring nr 4 erforderliga uppgifter och sökande av kreditförsäkringsersättning. Cirkuläret utdelades till de pensionsanstalter, som bedriver verksamhet i enlighet med lagen om pension för arbetstagare.

Cirkulär nr 14/64 behandlade registrering av i lagen om pension för arbetstagare förutsatta frivilliga tilläggsförmåner. Cirkuläret utdelades till de pensionsförsäkringsbolag, som erhållit koncession.

ELÄKETURVAKESKUS

TIEDONANTOJA

Julkaisija: Eläketurvakeskus, Kalevankatu 6 A, Helsinki

Vastaava toimittaja: Matti Karjalainen

Painopaikka: Eläketurvakeskus
